

Gemensamma generella ägardirektiv för samtliga bolag i Vabergskoncernen

För de bolag som ingår i AB Vaberget (nedan benämnd Vabergskoncernen) gäller följande gemensamma generella ägardirektiv.

Ägardirektiven är fastställda av Karlsborgs kommun i kommunfullmäktige 2012-04-26 och därefter bekräftade på årsstämmorna våren 2012.

Vabergskoncernens omfattning

Moderbolag

AB Vaberget är moderbolag i Karlsborgs kommuns bolagskoncern. Bolaget ägs direkt av Karlsborgs kommun till 100 %.

Koncernstyrelsen

Kommunstyrelsens arbetsutskott är koncernstyrelse.

Dotterbolag

AB Vaberget äger 100 % av följande bolag, som är dotterbolag i bolagskoncernen:

- AB Karlsborgsbostäder
- Karlsborgs Energi AB
- Karlsborgs Energiförsäljning AB
- Karlsborgs Turism AB

Dotterdotterbolag

Följande bolag ägs av dotterbolag och är dotterdotterbolag i bolagskoncernen:

- Karlsborgs Värme AB ägs av Karlsborgs Energi AB till 100 %.

Delägda intressebolag

- HjoTiBorg Energi AB ägs till 30 % av Karlsborgs Energi Försäljning AB.
- Bredband Östra Skaraborg AB ägs till 25 % av Karlsborgs Energi AB.

Inledning och syfte

Karlsborgs kommun bedriver en del av sin verksamhet i bolagsform. Syftet med att driva verksamheten i bolagsform är att åstadkomma service och effektivitetsvinster till gagn för ägaren och dem som utnyttjar bolagens tjänster. Bolagen har därmed samma övergripande syfte som den verksamhet som bedrivs i förvaltningsform, nämligen att skapa nytta för Karlsborgs kommun och dess medborgare.

Bolagen har en sammansatt uppgift där det ska råda balans mellan samhällsnytta (nytta för medborgarna) och affärsmässighet (en strikt företagsekonomisk lönsamhet).

Syftet med ägardirektiven är att det ska finnas en tydlighet mellan ägaren och bolagen. Respektive bolag ska ha ett så väl kommunicerat uppdrag som möjligt så att bolaget på ett resurseffektivt sätt och med god kvalitet kan förverkliga uppsatta mål. Det ska finnas en aktiv dialog och kommunikation mellan moderbolaget, dotterbolagen och dotterdotterbolag.

Grundläggande principer för bolagens verksamheter

Ansvaret för bolagens organisation och verksamhet ligger enligt aktiebolagslagen på bolagets styrelse. Styrelsen ska utforma organisationen så att de bästa förutsättningarna för bolagets syfte och mål tillgodoses.

Bolagen ska, utöver att skapa nytta för kommunen och dess medborgare, drivas på affärsmässiga grunder med iakttagande av det kommunala ändamålet och syftet med verksamheten och de kommunalrättsliga principer som framgår av detta direktiv.

Bolagen bedriver kommunal verksamhet. För sådan gäller bland annat principer enligt kommunallagen (KL) nämligen självkostnadsprincipen, likställighetsprincipen, lokaliseringsprincipen samt förbud mot riktat stöd till enskild näringsidkare.

Självkostnadsprincipen (KL kap 8 §3c)

Bolagen ska vid sin prissättning räkna med samtliga kostnader som vid normal affärsmässig drift är motiverade från företagsekonomisk synpunkt. Det innebär att också relevanta interna och kalkylerade kostnader ska ingå. I självkostnaden ska också ingå kapitalkostnader samt skälig avkastning på eget kapital.

Likställighetsprincipen (KL kap 2 §2)

Bolagen ska behandla de kunder som är kommunmedlemmar lika, om det inte finns sakliga skäl för annan behandling.

Lokaliseringsprincipen (KL kap 2 §1)

Bolagen ska normalt endast bedriva sin verksamhet inom det geografiska området Karlsborgs kommun med omnejd.

Förbud mot riktat stöd till enskild näringsidkare (KL kap 2 §8).

En kommun får allmänt främja näringslivet men får inte stödja en enskild näringsidkare såvida det inte finns särskilda skäl.

Ägarstyrning – ansvarsfördelning

Kommunallagen (KL) anger i 3 kap 16-18 §§ att kommunfullmäktige kan överlämna vården av en kommunal angelägenhet till ett aktiebolag och vad som då ankommer på kommunfullmäktige att besluta.

Bolagen står i sin verksamhet under kommunstyrelsens uppsikt (KL 6 kap. 1 §). Denna uppsikt kan inte delegeras. Kommunstyrelsen äger när den så önskar själv eller genom därtill utsedda personer granska bolagens räkenskaper och handlingar.

Kommunfullmäktige har uppdragit till moderbolaget AB Vaberget att operativt utöva styrning och tillsyn samt uppföljning av de bolag som ingår i Vabergskoncernen. AB Vaberget ska kontinuerligt avrapportera till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.

Det åligger bolagens styrelser och verkställande direktörer att följa av AB Vaberget eller av kommunfullmäktige utfärdade direktiv för verksamheten om de inte står i strid med tvingande bestämmelser i aktiebolagslagen eller annan lag eller författning. Förutom genom lag och författning regleras bolagens verksamhet och bolagens förhållande till kommunen genom:

- bolagsordning
- gemensamma generella ägardirektiv (detta dokument)
- individuella ägardirektiv för respektive bolag
- förekommande avtal mellan kommunen och respektive bolag
- av fullmäktige antagna program, planer och policyer.

Bolagsordning

Bolagsordningen är det grundläggande dokumentet i varje aktiebolag och är bindande direktiv för bolaget förvaltande organ och för revisorerna. Bolagsordningen ska godkännas av kommunfullmäktige och fastställas av respektive bolags bolagsstämman.

Gemensamma generella ägardirektiv

Utöver bolagsordningen och ett individuellt ägardirektiv för AB Vaberget utfärdar kommunfullmäktige dessa gemensamma generella ägardirektiv för styrning, vilka i tillämpliga delar gäller för samtliga bolag i bolagskoncernen.

Individuella ägardirektiv

I de individuella ägardirektiven avser ägaren dels att tydliggöra bolagens beskrivning av föremålet för bolagets verksamhet och dels utveckla hur ändamålet med verksamheten ska uppnås. Det gäller både verksamhetsmål och ekonomiska mål.

Kommunfullmäktige utfärdar individuella ägardirektiv för moderbolaget. Moderbolaget utfärdar i sin tur ägardirektiv för sina dotterbolag och dotterbolag i sin tur för dotterdotterbolag med utgångspunkt i de generella ägardirektiven.

Övriga styrdokument

Bolagen ska i övrigt, om inte hinder till följd av särskild lagstiftning för bolag finns, följa av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen utfärdade policier, riktlinjer, direktiv och övriga styrdokument.

Styrning av delägda bolag

Styrning av delägda bolag sker genom kommunstyrelsens arbetsutskott i den proportion ägandet medger. För delägda bolag ska kommunen avtala med övriga aktieägare om hur ägandet ska utövas i bolaget. Kommunen ska då sträva efter att i tillämpliga delar iaktta dessa generella ägardirektiv.

Samordning med kommunen

Bolagen ska verka för ett totalekonomiskt effektivt resursutnyttjande inom koncernen samt i relation till kommunen.

Kommunens bolag ska delta i arbetet med att skapa ett långsiktigt hållbart samhälle i enlighet med målen och intensionerna i Vision 2020. Bolagen ska också aktivt verka för att främja tillgängligheten för människor med funktionshinder och för att barnkonventionen principer tillämpas i den egna verksamheten.

Bolagen ska hålla såväl kommunstyrelsen som kommunfullmäktige väl informerade om sin verksamhet.

Vabergskoncernen omfattas av de övergripande styrdokument som kommunfullmäktige fastställer. Dessa, och eventuella preciseringar för respektive bolag, som anges i det särskilda ägardirektivet, ska bekräftas på årsstämman. Särskilt viktiga styrdokument är: Vision 2020, finanspolicy, upphandlingspolicy, internkontrollprogram, personalpolicy, lönepolicy, arbetsmiljöpolicy.

Bolagen omfattas även av informationspolicy, förutom avsnittet om närdemokrati. Öppenhet och tydlighet ska präglade informationen.

Bolagen ska på lämpligt sätt tydliggöra sin kommunala hemvist på brevpapper och andra handlingar, visitkort och representationstryck.

Finanspolicy

Vabergskoncernens behov av rörelsekapital tillgodoses genom checkräkningskredit inom ramen för kommunens koncernkonto. Kommunens ekonomichef hanterar limit för respektive koncernbolag. Långfristiga lån ska upphandlas i samråd med kommunens ekonomienhet. Vid behov av förändrad borgensram fordras beslut av kommunfullmäktige.

Bolagen får inte pantsätta aktier eller lämna borgen.

Upphandling

Bolagen ska följa de riktlinjer för upphandling i Karlsborgs kommun som kommunfullmäktige fastställt.

I den mån det låter sig göras och bedöms lämpligt ska bolagen samordna sin upphandling med kommunens upphandlingar.

Bolagen ska alltid vid köp av tjänster beakta möjligheten att anlita gemensamma servicefunktioner (ekonomi, inköp, IT etc.) som finns i kommunen.

Personalpolicy

Personalärenden ska hanteras i enlighet med kommunens personalpolicy.

Bolagen ska teckna branschspecifika kollektivavtal. Löne- och anställningsvillkor, som inte omfattas av ovan nämnda avtal, ska motsvara de som gäller i kommunen för jämförbara arbetsuppgifter. Löneutvecklingen ska ligga inom de avtalsramar som de centrala parterna samt kommunstyrelsens fastställer.

Anställning och avveckling av samt lön och anställningsförmåner för verkställande direktör (VD) i dotterbolag och dotterdotterbolag sker i samråd med styrelsen för AB Vaberget Respektive bolagsstyrelse fattar därefter beslut om lön och andra förmåner.

Bonuslönesystem får inte förekomma, såvida de inte följer av centrala kollektivavtal.

Särskild avtalspension kan i undantagsfall användas som avgångspension. Beslut om särskild avtalspension fattas av respektive bolagsstyrelse efter godkännande av styrelsen för AB Vaberget.

Representation

Bolagens representation ska följa av kommunfullmäktige antagna regler för kommunal representation.

Extraordinär händelse och höjd beredskap

Enlig lag om extraordinära händelser i fredstid hos kommuner, har Krisledningsnämnden rätt att överta hela eller delar av verksamhetsområden från övriga nämnder i den utsträckning som är nödvändig med hänsyn till den extraordinära händelsens art och omfattning. I tillämpliga delar ska denna möjlighet till övertagande också gälla de kommunala bolagen.

Konstnärlig gestaltning

Vid nybyggnad av byggnader för kommunal verksamhet ska bolagen i investeringskalkylen avsätta 1 % av byggnadskostnaden för konstnärlig gestaltning. Som nybyggnad räknas i detta sammanhang även tillbyggnader och sådana ombyggnader som föranleds av ändrad användning.

LSM   *Bo*   *UC*

De avsatta medlen för konstnärlig utsmyckning av byggnader där kommunens förvaltningar är enda hyresgäst ska ställas till kultur- och fritidsnämndens förfogande.

Insyn i bolagen

Dotterbolagen ska hålla AB Vaberget väl informerat om sin verksamhet och planerade åtgärder av vikt. Bolagen ska utan dröjsmål översända följande handlingar till AB Vaberget:

- protokoll från bolagsstämma och årsstämma
- protokoll från styrelsesammanträde
- bolagets årsredovisning
- revisionsrapport
- granskningsrapport
- delårsrapport
- budget
- affärsplan

Bolagen ska i övrigt lämna de uppgifter och handlingar som AB Vaberget eller kommunstyrelsen begär. Rapportering ska på begäran ske till kommunens personalenhet om personaluppgifter.

Kommunstyrelsens granskningsrätt och bolagets informationsskyldighet omfattar inte handling eller förhållande för vilket sekretess gäller enligt lag.

Bolagsstämmor

Utöver vad som anges i bolagsordningen ska också följande gälla: Kommunfullmäktige utser ägarrepresentant till moderbolagets samt föreslår ägarrepresentanter till dotterbolagens årsstämmor. I övrigt utser respektive formell ägare ägarrepresentant till respektive bolags bolagsstämmor.

På årsstämman ska bolaget presentera följande:

- uppfyllelse av nuvarande ändamål och ägardirektiv
- genomgång av bolagets affärs-/verksamhetsplan
- omvärlds- och branschanalys inklusive konsekvenser för bolag och ägare
- aktuella händelser i bolaget.

Bolaget ska också, i god tid, meddela ägaren sådant som bolaget vill diskutera vid årsstämman.

Kommunfullmäktiges ledamöter och ersättare äger rätt att närvara på bolagets bolagsstämma och har rätt att ta del av material utsänt inför bolagsstämman samt ställa frågor till styrelsen och VD om bolagets skötsel, dess ekonomi och verksamhet.

Bolagens styrelser

Respektive bolags styrelse svarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets utveckling. Styrelsen har det operativa ansvaret för bolaget och att verksamheten bedrivs i enlighet med vad som har beslutats på årsstämman.

Frågor som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt

Bolagen i koncernen ska bereda AB Vaberget möjlighet att ta ställning innan sådana beslut fattas som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt.

Följande ärenden ska dock alltid föreläggas AB Vaberget:

- förvärv, bildande, försäljning eller fusionering av dotterföretag
- start av ny rörelsegren eller nedläggning av befintlig sådan
- förvärv av aktier i annat företag
- införande eller förändring av avgiftstaxor i den mån införandet/förändringen kan anses vara av principiell beskaffenhet
- försäljning/köp av fastigheter
- större investeringar (definition anges i respektive bolags särskilda ägardirektiv)

Skulle olika meningar uppkomma i bolagets styrelse om ett ärende är av sådan art att AB Vabergets godkännande ska inhämtas ska samråd ske med AB Vabergets styrelse.

AB Vabergets styrelse har att bedöma när ett ärende är av sådan vikt eller principiell betydelse att det ska lämnas vidare till kommunfullmäktige för ställningstagande.

Följande ärenden ska dock alltid föreläggas kommunfullmäktige:

- förvärv, bildande, försäljning eller fusionering av dotterföretag
- ändring av aktiekapital
- förvärv av aktier i annat företag
- större/strategiska försäljningar/köp av fastigheter
- större investeringar¹
- förändrad borgensram vid upplåning
- övriga frågor av principiell beskaffenhet eller av större vikt.

Skulle olika meningar uppkomma i AB Vabergets styrelse om ett ärende är av sådan art att kommunfullmäktiges godkännande ska inhämtas, ska samråd ske med kommunfullmäktiges presidium.

I ärenden där Vabergskoncernen kan lida skada genom att avvakta kommunfullmäktiges beslut äger AB Vabergets styrelse fatta beslut utan att höra kommunfullmäktige. I sådant fall ska beslutet i efterhand rapporteras till kommunfullmäktige.

Bolagsspecifika regler återfinns i respektive bolags individuella ägardirektiv.

Ägardialog

---

¹ Med större investeringar avses sådana investeringar som ändrar inriktning på nuvarande verksamhet och/eller som väsentligt kan påverka bolagets ekonomi eller annars är av strategisk betydelse för kommunen. Med större investeringar avses inte reinvesteringar eller andra investeringar som krävs för att hålla det befintliga fastighetsbeståndet eller övriga anläggningstillgångar i gott skick.

AB Vaberget ska ha en kontinuerlig dialog med bolagen under året i specifika ärenden. I förekommande fall behandlas dessa ärenden av kommunstyrelsen och kommunfullmäktige. Bolagens årsstämmor är ett naturligt tillfälle för samlad dialog. Därutöver kan en ägardialog hållas varje år. AB Vaberget ansvarar för att dessa träffar äger rum. Tidpunkter för ägardialoger ska vara beslutade senast den 31 oktober året innan.

Förslag på agenda för ägardialogerna:

- reflektioner kring uppfyllelse av nuvarande ändamål och ägardirektiv
- genomgång av bolagets affärs-/verksamhetsplan
- omvärlds- och branschanalys inklusive konsekvenser för bolag och ägare
- aktuella händelser i bolaget och kommunen
- diskussion om bolagets framtida strategiska inriktning
- övriga frågor

God ekonomisk hushållning

Kommunallagens krav på god ekonomisk hushållning handlar om att kommunerna långsiktigt ska klara av sina samhällsuppdrag med god kvalitet inom en sund finansiell utveckling. Gemensamt för bolagen i koncernen är att Karlsborgs kommuns ägande är långsiktigt, vilket påverkar utformningen av verksamhetsmål och finansiella mål. Utgångspunkten är därför bland annat att den avkastning som bolagen genererar huvudsakligen ska användas i Vabergskoncernen.

Bolagen ska sträva efter en, för branschen (t.ex. allmännyttiga bostadsföretagen, energibranschen), god resultatnivå och soliditet i syfte att ge en god ekonomisk bas för att respektive bolag offensivt ska kunna utveckla sin verksamhet samt för att minska kommunens risktagande.

Bolagen ska förvalta sin fasta egendom så effektivt att den behåller eller ökar sitt värde. Verksamhetsmål och finansiella mål för respektive bolag återfinns i det individuella ägardirektivet.

Utdelning, koncernbidrag och aktieägartillskott

Bolagen ska lämna koncernbidrag/utdelning som årligen beslutas av AB Vaberget. Koncernbidragen fastställs i samband med att årsredovisningen behandlas vid respektive bolags årsstämma.

En övergripande målsättning är att bolagen, efter medelsöverföring till ägaren, använder sina överskott till att amortera sina låneskulder.

Administrativa rutiner

Samtliga ärenden ska beredas av VD eller på dennes uppdrag av annan verkställande tjänsteman som avlämnar ett skriftligt beslutsunderlag.

I ärenden som bolagen lämnar för beslut ska protokoll från styrelsens beslut jämte tjänsteskrivelse och övrigt beslutsunderlag inlämnas till AB Vaberget. Detta ska ske vid tidpunkter som anges i skrivelse som upprättas av AB Vaberget inför varje kalenderår. Syftet med god framförhållning och tydligt beslutsunderlag är att det ska finnas tid att bereda ärenden.

Bolagen ska hålla sina handlingar förvarade och registrerade så att återsökning kan ske enligt sekretesslagen. Bolagen ska arkivera sina handlingar enligt arkivlagen och kommunens arkivreglemente. Vad som gäller för kommunens arkivvård ska också tillämpas av bolagen.

Budget och verksamhetsplan

Bolaget ska årligen upprätta en budget för det kommande kalenderåret. Denna ska inlämnas till kommunens ekonomienhet senast den 1 oktober. Budgeten ska förutom en plan för ekonomin under budgetåret också innehålla en plan för verksamheten under året samt en investeringsplan för kommande fem åren.

Årsredovisning och delårsrapporter

Bolagen ska till kommunens ekonomienhet inlämna årsredovisning, underlag till s.k. sammanställd redovisning (koncernredovisning för kommunen) enligt fastställd tidplan.

Delårsrapport upprättas en gång per år och ska omfatta verksamheten för årets första sju månader (januari-juli). Rapporten lämnas till kommunens ekonomienhet senast den 1 september för sammanställning av Vabergskoncernens delårsrapport.

Bolagens styrelse och verkställande direktör ska i förvaltningsberättelsen redovisa hur verksamheten har bedrivits och utvecklats under det gångna året i förhållande till det ändamål som bolagsordningen anger, samt hur måluppfyllelsen har varit vad gäller de mål som finns angivna i ägardirektivet.

Arvode

Arvode till styrelse och lekmannarevisorer utgår enligt kommunens arvodesregler.

Revision

Med utgångspunkt från den ansvarsfördelning som enligt ABL ska gälla för revisorer och lekmannarevisorer, krävs att samverkan sker under granskningsprocessens alla moment så att onödigt dubbelarbete undviks.

Bolagets lekmannarevisorer ska utöver vad aktiebolagslagen stadgar mot bakgrund av det kommunala syftet med bolagets verksamhet pröva om denna utövas på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Granskningsrapporten ska innehålla uttalanden om hur denna prövning utfallit och om bolagets utveckling mot bakgrund av uppställda mål.

Tidplaner för budget, uppföljning och bokslut

Bolagen ska medverka i den koncernredovisning som bolagskoncernen respektive kommunkoncernen är skyldig att upprätta, samt avlämna ekonomirapporter, delårsrapporter och årsredovisning på tider som AB Vabergset beslutar. AB Vabergset ska senast 31 oktober ha fastställt och meddelat bolagen tidplanerna för det kommande året.

